

A hazai állatállomány változása 2000 és 2013 között

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) az évenkénti rendszeres összeírások mellett időnként részletes mezőgazdasági felméréseket is végez, melyek eredményeit a honlapján, és külön kiadványokban is közreadja. Az utolsó ilyen adatgyűjtés 2013.06.01. eszmei időponttal történt. Ennek legfontosabb számai a KSH honlapján 2014. január közepén jelentek meg, „Magyarország mezőgazdasága, 2013 (Gazdaság szerkezeti összeírás – előzetes adatok)” címmel, (röviden GSZÖ 2013). Ez az anyag – a részletes adatfelvételhez hasonlóan – a teljes mezőgazdaságra kiterjed, így az állattartás helyzetét is bemutatja.

Köztudott, hogy napjainkban az állattartás helyzete nem mondható kedvezőnek. A rendszerváltás eredményeként a teljes mezőgazdaság jelentős veszteséget szenvedett, az állattartás viszont lényegesen nagyobb, mint a növénytermelés. Az elmúlt években a visszaesés az állatállománynál tovább folytatódott, a hozamok viszont csak kevésbé javultak. Ennek okai sokrétűek, de talán a legfontosabb a szükséges korszerű gépek és berendezések, valamint az ezek működését segítő épületek hiánya, illetve az, hogy ezek beszerzésére és gazdaságos üzemeltetésükre a kisebb állatlétszámú telepeken nem volt lehetőség. Célszerű tehát megnézni, hogyan alakult a hazai állatállomány az elmúlt években, és ebből milyen következtetések vonhatók le.

Tény az, hogy a hazai állatállomány mérséklődése már a rendszerváltás előtt elkezdődött. Mezőgazdaságunk állatállománya 1983-ban volt a legjelentősebb, (3178 ezer számosállat), ezt követően a rendszerváltásig csak kissé, majd 1990 és 2000 között nagyon jelentősen, mintegy felére (az 1989. évi 2720 ezer számosállatról 2000-re 1423 ezer számosállatra, majd 2012-re 1161 ezer számosállatra) csökkent. A hazai helyzetet jellemzi az is, hogy nálunk a statisztika (az alkalmazott módszer miatt) túlságosan sok gazdaságot tart nyilván, különösen az egyéni gazdaságok között, ezért mind az átlagos birtokméret, mind az egy gazdaságra jutó állatállomány viszonylag csekély. A nyilvántartott gazdaságok száma és az állattartó gazdaságok száma is az évek során számottevően csökkent, (pl. 2013-ban mintegy feleannyi egyéni gazdaság volt,

1. táblázat A hazai állattartók és az állatállomány alakulása 2000-ben, 2003-ban, 2010-ben és 2013-ban

Megnevezés	Összes, ill. átlag	Gazdasági szervezet	Egyéni gazdaság
Az összes gazdaság száma 2000-ben	966900	8400	958500
2003-ban	773400	7800	765600
2010-ben	576052	8606	567446
2013-ban	493165	8442	484723
2013/2000%	51,0	100,5	50,6
2013/2003%	63,8	108,2	63,3
2013/2010%	85,6	98,1	85,4
Állattartó gazdaságok száma 2000-ben	734324	2438	731886
2003-ban	569499	2104	567395
2010-ben	381631	2188	379443
2013-ban	314365	2184	312181
2013/2000%	42,8	89,6	42,7
2013/2003%	55,2	103,8	55,0
2013/2010%	82,4	99,8	82,3
az összes gazdaság %-ában 2000-ben	75,9	29,0	76,4
2003-ban	73,6	27,0	74,1
2010-ben	66,2	25,4	66,9
2013-ban	63,7	25,9	64,4
Állatállomány állategység 2010-ben	2498313	1406898	1091415
2013-ban	2248311	1319460	928851
2013/2010%	90,0	93,8	85,1
Egy állattartó gazd.ra jutó állate. 2010-ben	6,55	643,0	2,88
2013-ban	7,15	604,1	2,98
2013/2010%	109,2	94,0	103,4
Állatállomány állate. megoszl., % 2010-ben	100,0	56,3	43,7
2013-ban	100,0	58,7	41,3
Csak állatot tartó gazdaságok száma 2000-ben	211939		
2003-ban	189023		
2010-ben	125146	515	124631
2013-ban	101694	490	101204
2013/2000%	48,0		
2013/2003%	53,8		
2013/2010%	81,3	95,1	81,2
arány az összes állattartó %-ában 2000-ben	28,9		
2003-ban	33,2		
2010-ben	32,8	23,5	32,8
2013-ban	32,3	22,4	32,4
Csak állatot tartó gazd.ban tartott állate. 2010-ben	573483	319969	253515
2013-ban	429800	251296	178504
arány az összes állat %-ában 2010-ben	23,0	22,7	23,2
2013-ban	19,1	19,0	19,2
az állatállomány állate. megoszl. % 2010-ben	100,0	55,8	44,2
2013-ban	100,0	58,5	41,5
a csak állatot tartó gazd.ban áe./gazd 2010-ben	4,58	621,3	2,03
2013-ban	4,23	512,8	1,76
a csak állatot tartó gazd.ban felh. munkaerőe. 2013-ban	60481	3140	57341
felh. munkaerőegység/állategység 2013-ban	0,1407	0,0125	0,3212
Állattartó gazdaságok száma			
2003-ban szarvasmarhát tartók	32283	860	31423
sertést tartók	434819	681	434138
juhót tartók	21021	252	20769
2013-ban szarvasmarhát tartók	18137	1001	17136
sertést tartók	134772	470	134302
juhót tartók	24621	389	24232
2013/2003% szarvasmarhát tartók	56,2	116,4	54,5
sertést tartók	31,0	69,0	30,9
juhót tartók	117,1	154,4	116,7
Arány az összes állattartó gazdaságból, %			
2003-ban szarvasmarhát tartók	5,7	40,9	5,5
sertést tartók	76,4	32,4	76,5
juhót tartók	3,7	12,0	3,7
2013-ban szarvasmarhát tartók	5,8	45,8	5,5
sertést tartók	42,9	21,5	43,0
juhót tartók	7,8	17,8	7,8
Arány az összes gazdaságból, %			
2003-ban szarvasmarhát tartók	4,2	11,0	4,1
sertést tartók	56,2	8,7	56,7
juhót tartók	2,7	3,2	2,7
2013-ban szarvasmarhát tartók	3,7	11,9	3,5
sertést tartók	27,3	5,6	27,7
juhót tartók	5,0	4,6	5,0

Forrás: KSH, GSZÖ 2003., 2013. és ÁMÖ 2010.

2. táblázat Az állatállomány alakulása hazánkban

Évek	Szarvasmarha			Sertés			Juh			Tyúkféle		
	állomány db	gazdaság db	db/gazd	állomány db	gazdaság db	db/gazd	állomány db	gazdaság db	db/gazd	állomány db	gazdaság db	db/gazd
Egyéni gazdaságok												
2000	273700	51164	5,3	2518300	483713	5,2	1032600	24749	41,7	25076600	596654	42,0
2003	225800	31413	7,2	1999800	434050	4,6	1108000	20742	53,4	18573400	436513	42,5
2005	224800	24261	9,3	1484100	315906	4,7	1262300	21579	58,5	11398000	383625	29,7
2007	219800	18910	11,6	1267200	281931	4,5	1059400	21476	49,3	13432200	325554	41,3
2010	243255	18168	13,4	976753	182578	5,3	1042000	26398	39,0	16195860	303226	53,4
2013	274945	17136	16,0	751647	134302	5,6	983050	24232	40,6	11981739	245999	48,7
Gazdasági szervezetek												
2000	576800	1018	566,6	2532200	814	3110,8	254700	345	738,3	11342400	334	33959
2003	488500	860	568,0	2658300	681	3903,5	173000	252	686,5	16184100	271	59720
2005	474000	847	559,6	2331400	580	4019,7	180400	283	637,5	16037800	272	58963
2007	485300	898	540,4	2604000	588	4428,6	172700	306	564,4	16433400	261	62963
2010	462773	934	495,5	2231161	519	4299,0	162000	381	425,2	19933485	318	62684
2013	474710	1001	474,2	2108094	470	4485,3	157005	389	403,6	18137122	294	61691
Összes gazdaság												
2000	850400	52182	16,3	5050500	484527	10,4	1287300	25094	51,3	42419000	596988	71,1
2003	714300	32273	22,1	4658100	434731	10,7	1280900	20994	61,0	34757600	436784	79,6
2005	698800	25108	27,8	3815500	316486	12,1	1442700	21862	66,0	27435800	383897	71,5
2007	705100	19808	35,6	3871200	282519	13,7	1232000	21782	56,6	29865600	325815	91,7
2010	706028	19102	37,0	3207914	183097	17,5	1204000	26779	45,0	36129345	303544	119,0
2013	749655	18137	41,3	2859741	134772	21,2	1140057	24621	46,3	30118861	246293	122,3

Forrás: KSH

mint 2000-ben), de az állattartó gazdaságok száma az évek során intenzívebben mérséklődött, mint a nyilvántartott összes gazdaságé, és ezzel kb. arányosan csökkent az állatállomány állategységben kifejezett mennyisége is. (Az állategység és a számosállat nem teljesen azonos, lásd a KSH fogalom-meghatározását.)

Az egy gazdaságra jutó állategység 2010 és 2013 között alig változott, 2013-ban egy gazdaságra átlagosan az egyéni gazdaságoknál 2,98 állategység, a gazdasági szervezeteknél 604,1 állategység jutott. E jelentős fajlagos különbség miatt az állatállomány 58,7 %-a volt a gazdasági szervezeteknél és csak 41,3 %-a az egyéni gazdaságoknál. Az állatállománynak mintegy 19 %-a olyan gazdaságokban volt, ahol csak állatot tartottak. E gazdaságok földterülettel nem rendelkeztek, tehát a takarmányokat vásárolniuk kellett, és (talán éppen ezért) az egy gazdaságra jutó átlagos állatlétszám – a gazdasági szervezeteknél is, és az egyéni gazdaságoknál is – kevesebb volt, mint az összes állattartó gazdasági átlag. A KSH felmérése szerint a csak állatot tartó gazdaságokban az egyéni gazdaságok munkaerő felhasználása (0,3212 munkaerőegység/állategység) 25,7-szer volt nagyobb (!), mint a gazdasági szervezeteké (0,0125 munkaerőegység/állategység). Mindez azt eredményezte, hogy 2013-ban az összes nyilvántartott gazdaságból csak 3,7 % tartott szarvasmarhát, 27,3 % sertést, és 5,0 % juhot (1. táblázat). Jellemző továbbá, hogy az állatot tartó gazdaságok közül 2013-

ban a 2184 gazdasági szervezet mind-egyike értékesítésre termelt, ezzel szemben a 312181 egyéni gazdaság 51,5 %-a (átlagosan 1,0 állategység/gazdaság állatállománnyal) kizárólag a saját fogyasztását elégítette ki, 21,0 %-uk (1,64 állategység/gazdaság állománnyal) pedig csak a felesleget értékesítette, és mindössze 85727 gazdaság, tehát 27,5 % (7,71 állategység/gazdaság állatállománnyal) termelt értékesítési céllal.

Az állattartó gazdaságok számának csökkenése és az állatállomány mérséklődése minden állatfajra, és különösen az egyéni gazdaságokra jellemző, és az egy gazdaságra jutó állatállomány 2000 és 2013 között többnyire nőtt (2. táblázat). Ez különösen a gazdasági szervezeteknél a sertés- és a tyúkféléknél jelentős, míg ugyancsak a gazdasági szervezeteknél a szarvasmarha terén mérséklődés tapasztalható, mert a „kedvezőtlen tejár” miatt

3. táblázat Hazánk állatállománya és a gazdaságok arányai nagyságkategóriák szerint 2003-ban, 2010-ben és 2013-ban, %

Állatfaj	Állomány-kategória	Állom. aránya 2003-ban%	Gazd.-ok 2003-ban%	Állom. aránya 2010-ben%	Gazd.-ok 2010-ben%	Állom. aránya 2013-ban%	Gazd.-ok 2013-ban%
Szarvasmarha	1–2	3,1	39,6	1,2	28,7	0,9	25,4
	3–9	10,1	42,4	5,6	38,9	4,6	37,3
	10–19	6,1	9,5	5,2	13,7	5,2	15,9
	20–99	11,1	6,1	15,9	13,9	15,6	15,7
	100–499	14,3	1,3	17,7	3,2	20,8	4,0
	500–től	55,3	1,1	54,4	1,6	52,9	1,7
Sertés	1–2	9,5	62,7	5,4	55,4	4,2	54,5
	3–9	12,5	27,6	9,3	35,2	7,5	36,1
	10–99	18,3	9,4	10,6	9,0	8,1	8,8
	100–999	6	0,26	3,9	0,3	5,5	0,4
	1000–4999	10,6	0,05	8,5	0,0	11,6	0,1
	5000–től	43,1	0,04	62,3	0,1	63,1	0,1
Juh	1–9	3,9	54,5	6,1	62,4	5,0	60,5
	10–19	3,6	15	4,7	14,2	4,1	14,5
	20–99	13	17,9	15,6	14,3	13,7	15,0
	100–999	58,7	11,9	63,3	8,9	60,2	9,5
	1000–től	20,7	0,7	10,3	0,2	17,0	0,5
Tyúkféle	1–49	.	.	12,2	73,5	12,0	76,6
	50–199	.	.	15,1	25,8	12,9	22,8
	200–999	.	.	1,0	0,4	1,0	0,4
	1–10 ezerig	.	.	5,1	0,2	3,9	0,1
	10–100 ezerig	.	.	26,5	0,1	25,7	0,1
	100 ezertől	.	.	40,1	0,020	44,5	0,02

Forrás: KSH

több nagyobb gazdaság is felszámolta a tehenészetét. Az ilyen esetek ellenére az állattartás koncentrációja folyamatos, és számottevő, mert 2013-ban már a szarvasmarhák 73,7 %-át, a sertések 80,2 %-át, és a juhállomány 77,2 %-át 100-nál több egyedtel nevelő, a tyúkfélék 70,2 %-át pedig 10 ezernél nagyobb ál-

lományú telepeken tartották, az 1-2 állattal rendelkezők aránya pedig számottevően csökkent (3. táblázat).

A fenti tendencia tapasztalható az állategységben kifejezett (2010.. évi) állatállományban is (4. táblázat). A táblázat adatai szerint a gazdasági szervezetek állatállományának 97,88 %-a, az egyéni

gazdaságokénak 26,57 %-a, az együttes állományban pedig 66,72 %-a 100-nál több állategységet tartó telepeken volt. Ezzel szemben a gazdasági szervezetek állományának csak 0,01 %-a, az egyéni gazdaságok állatállományának 21,61 %-a, az ország összes állatállományának 9,44 %-a volt 2 állategységnél csekélyebb állománnyal rendelkező gazdaságokban. Figyelmeztető azonban az ilyen kevés állatot tartó gazdaságok száma, mely a gazdasági szervezeteknél 96, az egyéni gazdaságoknál pedig 282083, összesen tehát 282179 gazdaság volt, tehát a KSH által nyilvántartott összes „gazdaság” mintegy fele. Kérdés ugyanis, hogy ezeknek mi lesz a sorsa, mert kétségtelen, hogy ilyen állattartásnál az állatok folyamatos felügyelete, az állatjóléti és a minőségi követelmények teljesítése, a gépesítés, az állategészségügy, a környezetvédelem, stb. kérdéseinek maradéktalan megoldása nem egyszerű feladat. Fontos továbbá, hogy 2013-ban az összes állategységből a szarvasmarha aránya 25 %, a sertésé 31 %, a juh + kecske aránya 5 %, a tyúké 22 %, az egyéb állat pedig 17 % volt, és talán ezzel jellemezhető fontosságú sorrendjük is.

A jelentős koncentráció hatására a szarvasmarha- és a sertéstartásunk bruttó termelési értéke, valamint a nettó hozzáadott érték – az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) adatai szerint – kedvezőbb, mint a növénytermelésünké, és a hazai „felső negyed” eredménye többnyire jobb, mint az EU-15 átlag, valamint Németországé. *Nálunk főleg az országos átlagos adatok kedvezőtlenebbek, és az élőmunka-felhasználás lényegesen több mint az „élenjáró” nyugati gazdaságokban* (5. táblázat). Jellemző még az évi tejtermelés is, mely 2011-ben nálunk átlagosan 5542 kg/tehen volt, ezzel szemben a hazai jobb telepeken, főleg a nagyobb tehenészetekben 10000 kg feletti hozamot értek el, míg az EU-15-átlaga 6922 kg, Dániában 8429 kg, az USA-ban pedig 9678 kg/tehen volt. A nagyobb állatszámú telepek jobb eredményét bizonyítják az AKI tesztüzemi vizsgálatának számai is, mely szerint pl. 2010 és 2012 évek átlagos adatai szerint a megfigyelt egyéni gazdaságokban a telepenkénti éves átlagos tehénszám 8,4 volt, a tejhozam 4254 liter/tehen, a gazdasági szervezeteknél pedig 357,8 tehen/telep, 7581 liter/tehen termeléssel.

Összegzés

A KSH és az AKI adatai alapján nyilvánvaló, hogy hazánkban legalább az

4. táblázat A gazdaságok száma és az állatállomány nagysága állategység nagyságkategóriák szerint 2010-ben

Állategység nagyság-kategória	Gazdasági szervezetek		Egyéni gazdaságok		Összesen	
	csak állattartó gazdaságok	összesen	csak állattartó gazdaságok	összesen	csak állattartó gazdaságok	összesen
A gazdaságok száma						
<2	20	96	95823	282083	95843	282179
2-5	23	129	22040	65972	22063	66101
5-10	25	115	2 351	13 742	2376	13857
10-50	75	396	894	9406	969	9802
50-100	53	243	120	1 271	173	1514
100-200	61	241	81	602	142	843
200-500	114	364	52	325	166	689
>500	122	572	25	110	147	682
Összesen	493	2156	121386	373511	121879	375667
A gazdaságok számának megoszlása %						
<2	4,06	4,45	78,94	75,52	78,64	75,11
2-5	4,67	5,98	18,16	17,66	18,10	17,60
5-10	5,07	5,33	1,94	3,68	1,95	3,69
10-50	15,21	18,37	0,74	2,52	0,80	2,61
50-100	10,75	11,27	0,10	0,34	0,14	0,40
100-200	12,37	11,18	0,07	0,16	0,12	0,22
200-500	23,12	16,88	0,04	0,09	0,14	0,18
>500	24,75	26,53	0,02	0,03	0,12	0,18
Összesen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Az állatállomány nagysága						
<2	24	128	95 769	235 812	95 794	235 939
2-5	78	434	61 852	194 025	61 930	194 459
5-10	181	847	15 567	93 704	15 748	94 551
10-50	1 898	10 512	17 155	189 998	19 053	200 510
50-100	4 005	17 985	8 409	87 860	12 414	105 846
100-200	8 976	34 729	11 607	84 042	20 583	118 770
200-500	39 135	123 200	15 953	96 578	55 088	219 779
>500	265 671	1 219 063	27 203	109 397	292 874	1 328 459
Összesen	319 969	1 406 898	253 515	1 091 415	573 483	2 498 313
Az állatállomány nagyságának megoszlása %						
<2	0,01	0,01	37,78	21,61	16,70	9,44
2-5	0,02	0,03	24,40	17,78	10,80	7,78
5-10	0,06	0,06	6,14	8,59	2,75	3,78
10-50	0,59	0,75	6,77	17,41	3,32	8,03
50-100	1,25	1,28	3,32	8,05	2,16	4,24
100-200	2,81	2,47	4,58	7,70	3,59	4,75
200-500	12,23	8,76	6,29	8,85	9,61	8,80
>500	83,03	86,65	10,73	10,02	51,07	53,17
Összesen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Állategység/gazdaság						
<2	1,2	1,3	1,0	0,8	1,0	0,8
2-5	3,4	3,4	2,8	2,9	2,8	2,9
5-10	7,2	7,4	6,6	6,8	6,6	6,8
10-50	25,3	26,5	19,2	20,2	19,7	20,5
50-100	75,6	74,0	70,1	69,1	71,8	69,9
100-200	147,2	144,1	143,3	139,6	145,0	140,9
200-500	343,3	338,5	306,8	297,2	331,9	319,0
>500	2177,6	2131,2	1088,1	994,5	1992,3	1947,9
Összesen	649,0	652,6	2,1	2,9	4,7	6,7
Az állategység megoszlása 2013-ban %						
szarvasmarha		27		21		25
sertés		38		21		31
juh, kecske,		1		11		5
tyúk		19		26		22
egyéb		14		20		17

Forrás: KSH, AMŐ 2010, GSZŐ 2013.

állattalomány csökkenését kellene megállítani, de az állatszám növelése és a hozamok javítása is fontos lenne. Ez annál is inkább indokolt, mert a fejlettebb mezőgazdasággal rendelkező nyugati országok e téren is előtűnk járnak. (A mezőgazdaság bruttó kibocsátásából az állatok és az állati termékek aránya 2012-ben nálunk csak 35,7 % volt, az EU-15 átlaga 45,5 %, EU-27-é 43,1 %, de a később csatlakozott 12 országé is 40,1 %. Az e téren „legjobbak” közül Írországban 68,8 %, Dániában 59,4 %, Angliában 54,2 %.) *Felmerül tehát a kérdés, hogy ha a „nyugati” országokban érdemes állatokat tartani, nálunk miért nem?* A hazai állattartás problémáit több tanulmány vizsgálta. Lemaradásunk legfontosabb okaként a saját takarmánytermő területek hiányát, valamint a takarmányok kedvezőtlen, és kiszámíthatatlan árát említik, de e mellett a szakmai hiányosságokra, a beruházások elmaradására, az EU-s állattalólti és környezetvédelmi követelmények kielégítésének magas költség-vonzatára, a támogatások aránytalanságára stb. is figyelmeztetnek.

5. táblázat Jellemző eredményadatok alakulása egyes üzemtípusoknál 2005-2007. évek átlagadatai alapján

Tevékenységek	Mértékegység	Magyarország			EU-15	Németország	Mo. átlag	Mo. felső 25 %	Németo.
		átlag	felső 25 %	felső/átl. %					
Bruttó termelési érték									
Növénytermelők	euró/ha	692,3	955,3	138,0	1171,3	1399,5	59,1	81,6	119,5
Tejtermelők	euró/sz.á.	3096,6	3796,7	122,6	2976,9	3279,7	104,0	127,5	110,2
Sertésartók	euró/sz.á.	828,9	1061,8	128,1	975,4	1209,9	85,0	108,9	124,0
Nettó hozzáadott érték									
Növénytermelők	euró/ha	303,1	575,5	189,9	618,9	627,8	49,0	93,0	101,4
Tejtermelők	euró/sz.á.	1107,2	1849,7	167,1	1282,8	1436,0	86,3	144,2	111,9
Sertésartók	euró/sz.á.	157,7	382,4	242,5	293,6	294,1	53,7	130,2	100,2
Növénytermelők	euró/ÉME	15830	21194	133,9	28343	40977	55,9	74,8	144,6
Tejtermelők	euró/ÉME	12938	20405	157,7	33813	36878	38,3	60,3	109,1
Sertésartók	euró/ÉME	9641	22554	233,9	53149	35858	18,1	42,4	67,5

Megjegyzés:
szá = számosállat, ÉME = élőmunkaegység, a magyarázatot lásd az AKI kiadványban.
Forrás: Agrárgazdasági Információk, 2010. 2. szám. AKI.

Az állattartás koncentrálódása azt mutatja, hogy a nagyobb telepek könnyebben és fajlagosan olcsóbban gépesíthetők, ezzel a dolgozók számára elfogadhatóbb munkafeltételeket biztosítanak, eredményesebben üzemeltethetők, ezért versenyképesebbek, tehát kevésbé a „háztáji” állattartást, inkább a nagyobb tele-

pek létrehozását és bővítését kellene segíteni, mert szakmai, technikai, gazdasági, egészségügyi és környezetvédelmi szempontok szerint egyaránt csak ez lehet a helyes út.

Dr. Gockler Lajos

Keresse megújult weboldalunkat az interneten!

- Nyomatott magazinunk cikkei teljes tartalommal elérhetők honlapunkon
- Előfizetési lehetőség online magazinra
- Folyamatosan bővülő archívumunkban a 7 hónapnál régebbi cikkeink regisztrációval szabadon elérhetők
- Folyamatosan frissülő hírek, aktualitások
- Ingyenes apróhirdetések
- Szakmai fórum
- Képgaléria
- Online hirdetési lehetőség

Már 1924-ben is nagy érdeklődéssel olvasták magazinunkat ... mi mindig ott leszünk ...

1924 2000 2013 Mi mindig ott leszünk

„Tanítani, nevelni a betű erejével, az érvek fegyverével, meggyőződésünk hatásával ...” www.mgitech.hu